

Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1995
ДЕКАБРИИН
19
Убэлэй эхин улаагшан
гахай
нарын 27
ВТОРНИК
гарагай 3
№239 (19332)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЙН ДОЛООН ХОНОГ

Буряад Республикын Президент Л.В. Потапов 18-наа 20 болотор Россин парламентын Соведай заседанида хабаадаха. Тын захиргаанда "Буряад хадахи урьһаламжанууд тухай", "Удционно суглаан тухай", "Фональна союзууд тухай" Хуулинуудай да, буряад хэлэ нэргээн сахижа даар хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ байна. Зөгтөнүүдэй редакторнуудай зүблөөн 22-то үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ. Правительствын Түрүүлэгшын нэгэдэхэ М.А. Спасовай харгалзалан дадэг министерствэнүүдтэ, албан да малай үбэлжэлгын, хабарай хүдэлмэридэ ажыхуудай бэлдэлгын, да урьһаламжые бусаажа түдэлгын даар хүдэлмэри ябуулагдаха. Россин да ажыхын федеральна албанда 1996 бликын ой модоной ажыхыда мүнгэ ин түсэб Ой модоной ажыхын гвэдэ баталагдаха зэргэтэй. Энэ долоон кологийн ба газарай гүн дундахи да нөөсөнүүдые ашаглагын талаар митет Түгнын нүүрһэнэй уурхайн да тушаажа абаха талаар гүрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаха. "Байгал нуурай нөөсөнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ ба гаалха талаар онсо өөрсэ этигэмжэ нүүд тухай" Россин Федерацийн да Правительствын, Буряад Республикын да ствын хоорондын хэлсээн Уһанай митедтэ бэлдэгдэхэ. Республикын 1996 оной гүрэнэй да" Хуулине заһажа абаха комиссийн да Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо довой түрүүлэгэ доро декабриин 20- да Тэрэнэй харгалзалан ударидадаг гвэнүүд болон албан зургаануудай дайгаар предприятинуудые доройтон үргэлхэ, бюджетэй олзо оршын үндэһэ нэмээх комиссинуудай заседанинууд хэжөөр хараалагдана. Генерстийн, элшэ хүсэней ба да министерствын заседани декабриин да, ТЭК-гэй түдбэринүүд болон тоолон дагонуудые нарижуулха асуудалые сэхэ байна. Ба хүн зоние ажалаар хангалгын гвэдэ хүнүүдые ажалаар хангадаг дагонуудтай, ажалай шэнэ газар байгуулха дагалагшадтай хэлсээнүүд баталагдаха.

Буряад Республикын гүрэнэй налогой инспекци зарим аймагуудай бюджетэ налогууд болон түдбэринүүдэй оролгые шэнжэлхэ.

"Хүүгэдэй юрэнхы эрдэмэй эмхи зургаануудые хүгжөөлгын авторска программануудые бэелүүлхэ асуудалаар" Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй юрэнхы эрдэмэй эмхи зургаануудые даагшанарай семинар үсэгэдэр болобо. Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Л.Ч. Нимаевагай харгалзалан хүтэлбэрилдэг Эрдэм хуралсалай министерство Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй юрэнхы эрдэмэй эмхи зургаануудай психологуудай семинарые декабриин 19-20-до үнгэргэхэ. Ниислэл хотын тусхай дунда хургуулинуудые хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн, Буряад Республикын эрдэм-техникын соведэй заседани декабриин 21-дэ, 22-то эмхидхэгдэхэ. Буряад Республикын Хүн зоние социальна талаһаань хамгаалгын министерствын коллегийн заседани декабриин 21-дэ үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Республикын аймагуудай нютагай медицинскэ нэгэдэлнүүдэй ахамад врачнуудай семинар мүнөөдөр нээгдэхэ.

Загорскын гэр бүлэнүүдтэ, эхэнэрнүүдтэ, үхибүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ түбэй мэргэжэлтэдэй хуралсал энэ долоон хоногто үнгэргэгдэхэ байна.

Буряадай арадай поэт Д.З. Жалсараевай түрһөөр 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан зохёохы ажалай үдэшэ декабриин 22-то болохо. СССР-эй арадай артистка Л. Сахьяновагай нэрэмжэтэ бүхэроссин баледэй фестиваль декабриин 23-да нээгдэхэ.

Түгнын нүүрһэнэй уурхайн нөөсөнүүдые ашаглаха талаар гүрэнэй комиссийн заседани декабриин 21-дэ болохо. Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Л.П. Табалаевай ударидадаг албан зургаануудта Буряад Республикын Правительствын этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдэй болзорто бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэрийн программа зохёогдохо юм. Тийхэдэ Буряадай болон Приморийн хизаарай хоорондохи харилсаа холбооной хэлсээнэй проект дээрэ хүдэлхэ.

Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Н.А. Астапенкын ударидадаг албан зургаануудта 1996 ондо монополиие болжуулха, үмсэлэлгын объектынүүдые худалдалгын график зохёохо хүдэлмэри ябуулагдаха. Республиканска типографи тухай, "Сэлэнгын холимог тэжээлэй заводой" дүүргэгдэггүй барилгын объектые худалдаха, "Бурятагропромтехника" гэжэ гүрэнэй предприятине үмсэлхэ түсэб тухай материалнуудые мүн лэ хаража үзэхэ байна.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэлбэлэй албан.

Республикадамнай хунгалта эмхи гуримтайгаар үнгэрбэ

ЗАЛУУ ҮЕТЭН ХАЖУУ ТЭЭ ҮЛЭБЭГҮЙ
Хунгалтын 647/82 учасок. Энэмнай хотын 29-дэхи буряад хургуули-гимназийн байшан соо түхээрэгдэнэн эгээл томо учасогуудай нэгэниинь болоно. Энэ учасогай хунгуулийн комиссийн түрүүлэгшэ Татьяна Викторовна Чукашовагай хэлэһэнэй ёһоор, мүнөө жэлэй хунгалтада учасогай зон ехэл олоороо хабаадаба. Илангаяа залуу үетэн хажуу тээ үлэбэгүй. Хунгуулийн комиссийн 10 гэшүүд саг соогоо үүдээе үргэнөөр сэлжэ, түрүүшээр ерһэн хунгалтадаа халуунаар угтан абаа. Үглөөнэй найманһаа арбан саг болотор хоёр часай туйша соо оройдоол 90-ээд хүнэй хунганан хаань, үдэрэй хоёр сагта списогээр бүхүдөө хабаадаха ёһотой 2266 хунгалтадай тэн хахадын дуугаа үгөөд байгаа. Списогтэ оруулагдаагүй хүнүүд хунгалтада хабаадаһан байха юм.

Хунгалтын үедэ гурим эдбэхэ, идхалга ябуулха, элдэб янзын ааша гаргаха ябадал балай үзэгдэбэгүй. Гүрэнэй Дүүмын депутадта, Улаан-Үдэ хотын өһөдыгөө хүтэлбэрилгын гулваагай тушаалда ба городской Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэнэн кандидатуудай зүгһөө табигдаһан тусхай зүбшөөлтэй ажаглагшад, этигэмжэтэ нюурнууд, партинуудай түлөөлэгшэд ехэл олоороо байжа, хунгалтын ябасые адаглан хараа, өөһөдтөө зарим тэды тобшолол хээ.

"СЭСЭН, ШАНГА ЗАСАГ ХЭРЭГТЭЙ!"

Үглөөнэй эгсэ 8 саг. Хунгуулийн комиссийн түрүүлэгшэ Дарима Доидоквна Дампилов сугларһан хунгалтадые һайндэрөөр амаршалаад, хунгалхы уриша. Улаан-Эрхирэгэй колхозһоо эхилээд, Эрхирэгэй совхоз болоторнь аяар 30 жэл табалгаряагүй автомашинын жолоошоноор ажаллаһан Лэгбэ Мукуевич Дашиев, 50 жэл соо Коммунист партиин гэшүүн ябаһан, дайнай болоп ажалай ветеран Цырен Сондусевич Рипчиннов, багшанар – пенсионер Николай Васильевич Скольжиков, Розалия Ивановна Скольжикова болон бусад, һаһатайшуул түрүүшын бюллетеньнуудые абажа дуугаа үгэбэд.

Цырен Сондусевич бюллетень гартаа баряад ингэжэ хэлэбэ: "Бидэндэ сэсэн, шанга засаг хэрэгтэй! Элдэбын найдабарин, зүбшөөлнүүдэй, гоё үгшүүдэй саг үнгэрөө. Хүрөө!"

Мүн залуушуулые эдбэхитэй байгаа. Тэдэнэй дунда Лариса Азаргаева түрүүлэн дуугаа үгөө.

Дабаатын захиргаанай мэдэлдэ ородог Асагад, Онохой-Шэбэр, Арбыжал, Хуушан-Онохой, Добо-Енхор, Хотогор хууринуудай ажалшад хунгуулида эдбэхитэй хабаадаа. Үдэрэй тэн багаар хунгалтадай 60-70 процентнь дуугаа үгөө гээд хунгуулийн комиссийн гэшүүн Г. Х. Хадакова мэдүүлэ һэн.

В. БАТОРОВ.

Президент дуугаа үгэбэ

Үглөөнэй 8 часта Улаан-Үдын Железнодорожно районной 7-дохи учасога хүн зон хүлгөөтэй байба. Эндэ уужам, харуул, сэбэр. Зүүн ханаар зургаан кабина жэрүлдэнхэй. Тээ саанахана улаан шэрээр шэрдэгдэнэн 3 урнын хажууда оошорто гартаа багса саарһануудые бариһан олонхидоо хүгшэд, үбгэд харагдана.

Учасогай ехэ зал соо эндэ-тэндэ хуугаад, ехэнхидээ баймга, ябашые байгаад бюллетеньнуудые бариһан хунгалтад өөһөд хоорондоо хөөрөлдэнэ.

Найман час болоогүй байхада, депогой машинист ажалдаа яараһан Ф.Г. Уваров хунгуулийн бюллетеньнуудые эгээл түрүүн урна руу хэбэ.

- Манай хунгуулийн учасога 2203 хүн хунгаха юм. Үглөөнһөө хойшо хунгалтад эдбэхитэйгээр, дүрбэ-табаараа хубарилдана. 10 часта 200 гаран хүн дуугаа үгөөд байгаа. Комиссида хунгалтын хэрэг һайн мэдэхэ 10 хүн хүдэлнэ, - гээд, хунгуулийн учасогай түрүүлэгшэ Ю.И. Самсонов хэлэһэн.

Советскэ районной 53-дахи хунгуулийн учасок (Комиссийн түрүүлэгшэ Баир Самаданович Гомбоев).

Тус учасога 1469 хунгалтад дуугаа үгэхэ юм. 9 часта Буряад Республикын Президент Л.В. Потапов һамгантаяа дуугаа үгэбэ. 12 часта 600 хунгалтад дуугаа үгөөд байгаа.

Зураг дээрэ: Советскэ районной хунгуулийн 53-дахи учасога хунгалта түлэг дундаа.

С. БАЛДУЕВАЙ. ФОТОТЕКСТ.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТНЭЭ, БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛНАА БОЛОН ПРАВИТЕЛЬСТВАНАА
Буряад Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ байһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда эдбэхитэйгээр хабаадаһан, ажалай ветеран
Александр Алексеевич БАДИЕВАЙ
байгша оной декабриин 17-до саһаа урид һаһа бараһан тухай гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсээд, Буряад Республикын Президент, Буряад Республикын Арадай Хурал болон Правительство гэр бүлэдэнэ, түрэлхидтэнэ, дүтынэ хүнүүдтэ гүн сэдхэлһээ шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Буряад Республикын Хуули

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН БАГА ХЭМЖЭЭНЭЙ ОЛЗЫН ХЭРЭГ ЭРХИЛЭЛГЫЕ ГҮРЭНЭЙ ЗҮГНӨӨ ДЭМЖЭЛГЭ ТУХАЙ

Тус Хуули Буряад Республика дотор бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэх ба хүгжөөх талаар гүрэнэй политикын хуули ёноной, экономика ба эмхидхэлэй үндэһэ нууринуудые тодорхойлоно, бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдэй ажал ябуулгыг гүрэнэй зүгнөө урмашуулгын болон гуримшуулгын түхэл маягууд ба онол аргуудые тогтооно.

Тус Хуулийн дүримүүд бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын бүхы субъектүүдтэ Буряад Республикын газар дээрэ хабаатай байна.

СТАТЬЯ 1. Буряад Республикын бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгын хуули ёноной үндэһэ нууринууд

1. Буряад Республикын бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэ хадаа Россин Федерациин Граждан Кодекстэй, "Россин Федераци дотор бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэ тухай" Федеральна Хуулитай, Россин Федерациин баталан абадаг хуулинуудтай болон хуули ёноной бусад нормативна актуудтай, тус Хуулитай, бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгын асуудалнуудые гуримшуулха Буряад Республикын хуули ёноной бусад нормативна актуудтай зохицуулан бэелүүлэгдэдэг.

2. Тус Хууляар хараалагдаһанһаа ондоо дүримүүд хэрбээ Россин Федерациин болон Буряад Республикын уласхоорондын договорнуудаар тогтоогдохон байгааһаань, уласхоорондын договорой дүримүүд хэрэглэгдэдэг байна.

СТАТЬЯ 2. Олзын хэрэг эрхилэлгын ажал ябуулгын ойлгомжо

1. Олзо олохын тула шэглүүлэгдэһэн физическэ болон юридическэ ноурнуудай эдэбхитэйгээр, бээ даангыар эрхилэгдэдэг ажал ябуулга болбол олзын хэрэг эрхилэлгын ажал ябуулга болон.

2. Предприятиин эмхидхэлэй-хуули ёноной түхэл маягаар тодорхойлогдодог хэмжээн соо талаан туршажа, эд зөөрээрэ харюусахаар эрхэтэд олзын хэрэг эрхилэлгые бэелүүдэг юм.

СТАТЬЯ 3. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүд

1. Уставной капитал дотороо Буряад Республикын, олониитың болон шажан мүргэлэй эмхинүүдэй (нэгдэлнүүдэй), буян үйлэдэлгын болон бусад жасануудай хабаадалгын хубийн 25 процентһээ дээшэ бэшэ, бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүд болодоггүй нэгэ гү, али хэдэн юридическэ ноурнуудта мэдэлтэй хубийн 25 процентһээ дээшэ бэшэ зөөритэй коммерческэ эмхинүүд бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүд болодог байна. Үшөө тиихэдэ тус эмхидэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь дунда зэргын тоо иимэ хэмжээнэй дээшэ гараха ёногүй:

- промышленностьда - 100 хүнһөө,
- барилгада - 100 хүнһөө,
- хүдөө ажыхыда - 60 хүнһөө,
- транспортада - 100 хүнһөө,
- эрдэмэй-техническэ халбарыда - 60 хүнһөө,
- оптово худалдаа наймаанда - 50 хүнһөө,
- рознично худалдаа наймаанда болон хүн зоной ажаһуудал хангалгада - 30 хүнһөө,
- бусад халбаринуудта болон ажал ябуулгын бусад түхэлнүүдые бэелүүлэгдэ - 50 хүнһөө.

Юридическэ ноурнууд болонгүй, олзын хэрэг эрхилэлгын ажал ябуулга хэдэг физическэ ноурнууд мүн аз бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүд болодог юм.

Ажал ябуулгын хэдэн (олон ондоо) түхэлнүүдые бэелүүдэг бага предприятинууд эрьсын жэлэй хэмжүүр соо гү, али жэлэй олзын хэмжүүр соо эгээл ехэ хубийн эзэлдэг ажал ябуулгын түхэлээр тэрэл бүлэгтэ ородог байна.

2. Бага предприятинуудай тоодо оруулхадаа, хүдэлгшэдэй дунда зэргын тоо тодорхойлохо гурим, бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдые гүрэнэй бүридхэлдэ абалга, бага предприятинуудай тоосоогоо үгэхэ гурим Россин Федерациин хууляар тогтоогдодог байна.

СТАТЬЯ 4. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэ

1. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэ хадаа олзын хэрэгтэй ажал ябуулгыг эхилхэ ба бэелүүлхэ адли чэгшэ эрхэ байдал болон арга боломжо бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдтэ байгуулха, үйлэдбэрийн, урьһаламжын, инвестиционцо нөөсөнүүдтэ болон мэдээсэл үгэхэ аргуудта хүртэхэ ябадал хангаха, гадаадын экономика ажал ябуулгада, кадрнуудые бэлдэлгэдэ хабаадаха ябуулгануудта шэглүүлэгдэнхэй байха ёноной.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэ комплексно шэнжэтэй байдаг, удаадахи шухала шэглэлнүүдээр бэелүүлэгдэдэг гэбэл:

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдые хангахын тула дэлгүүрэй инфраструктуры бүридүүлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхэ;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдые материально-техническэ нөөсөнүүдээр, үйлэдбэрийн гол фонднуудаар хангалгада, мүн тэрэшлэн республикын хэрэглэмжэдэ продукция (хүдэлмэри, хангалга) худалдаха ябадал эмхидхэлгэдэнь туһа хүргэхэ;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдэй гадаадын экономика ажал ябуулгыг дэмжэлгэ, тэрэ тоодо харийн гүрэнүүдтэй тэдэнэй худалдаа наймаанай, научно-техническэ, үйлэдбэрийн, мэдээсэлэй холбоонуудые хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхэ;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдтэ хүртэхэ ябадал хангаха, өөрынгөө мүнгэ зөөри арьбадханын, ондоо тээшэнь номолхын, өөрынгөө мүнгэ зөөри болон урьһаламжа үгэхэ нөөсөнүүдые хэрэглэхын тула арга боломжонуудые байгуулха;

- тэрэнэй субъектүүдые эмхидхэлэй, экономика, тоо бүридхэлэй болон бусад мэдээсэлнүүдээр, тэрэ тоодо мэдээсэлэй байгуулалтануудай хүнгэлэлтэтэй хангалгануудые хэрэглэхэ арга боломжо үгэдэг хэмжээ ябуулгануудаар хангахын тула бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын мэдээсэлэй инфраструктура бүридүүлгэ ба хүгжөөлгэ.

2. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэлгэдэ зориулагдаһан политика өөһэдэньгөө эрхэ түлөөлэлгын хэмжээн соо ябуулхадаа гүйсэдхэхи засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдэньгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд:

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэхэ талаар Буряад Республикын хуули ёнонуудые нарижуулан найжаруулха дурадхалнуудые зохёодог;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын байдал шэнжэлдэг, гүрэнэй зүгнөө тэрэниие дэмжэхэ хэмжээнүүдэй ашаг урые хаража үзэдэг;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын багсаамжалга болон тэрэниие гүрэнэй зүгнөө дэмжэхэ түрүүшын ээлжээнэй шэглэлнүүд болон түхэл маягуудай талаар дурадхалнуудые бэлдэдэг;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэхэ республиканска программа зохёолго ба бэелүүлгэ эмхидхэдэг;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдтэ налог таталгын талаар, илангаяа республиканска бюджеттэ орохо мүнгэ зөөрийн талаар, хүнгэ элтэнүүдые тогтоохо тухай дурадхалнуудые бэлдэдэг;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ тухай хуулинуудые сахиха ябадал хангадаг;

- социальная болон ажалай хуулинуудай асуудалнуудаар зүбшэлэлгын болон эмхидхэлэй-методическа туһаламжа эдэ субъектүүдтэ үзүүдэг;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэхэ федеральная болон республиканска программануудта оруулха хэмжээ ябуулгануудые зохёон найруулга эмхидхэдэг, мүн тэрэшлэн тэдэниие бэелүүлгэдэ туһа хүргэдэг.

СТАТЬЯ 5. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэлгын гүрэнэй программанууд

1. Буряад Республикын олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ тус-тус фонднуудаар, нотагай өөһэдэньгөө хүтэлбэрилгын зургаануудаар зохёон табигдаһан бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ федеральная, республиканска болон муниципальная программануудтай зохицуулан бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэлгэ бэелүүлэгдэдэг.

Буряад Республикын олзын хэрэг дэмжэхэ фонд бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые гүрэнэй зүгнөө дэмжэхэ республиканска программын проекты Правительствын үзэмжэдэ жэл бүри оруулдаг байна.

2. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ республиканска программа дотор тодорхойлогдодог гэбэл:

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые хүгжөөхэ холын хараатай шэглэлнүүд болон тэрэнэй субъектүүдэй ажал ябуулгын түрүүшын ээлжээнэй түхэл маягуудые;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ гол шэглэлнүүд болон түхэл маягуудые бэелүүлхэ талаар абгадаг хэмжээнүүдые;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ талаар татабарийн хүнгэлэлтэ ба республикын бюджетһээ үгтэхэ мүнгэ зөөрийн хэмжээ то дурадхалнуудые;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын субъектүүдтэ дүүргэдэггүй барилганууд болон объектүүдые, энээнтэй адляар ашаг олзогуй ехэтэй предприятинуудые хүнгэлэлтэтэ дамжуулан үгэхэ хэмжээнүүдые;

- тэдэнэй арендэдэ абаһан объектүүдые түр ээлжэндэ худалдажа абаха арга боломж субъектүүдтэ олгохо хэмжээнүүдые.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ муниципальная программануудые район (городуудай) бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ талаар фонднууд (таһагууд) зохёон юм.

Программануудые бэелүүлхэ онол арга, өөһэ мүнгэ зөөригөө хангаха аргуудые тэдэл зохёон байна.

3. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ республиканска, муниципальная программанууд мүнгэ зөөрээр хангалга жэл бүхэндэ республикын бюджетһээ, нотагай бюджетэй мүнгэнһөө тэрэшлэн тус Хуулийн 6-дахи статья хараалагдаһан бусад хубийнуудһаа бэелүүлэгдэдэг.

Заагдаһан программануудые республиканска нотагай бюджетүүдэй мүнгөөр хангалгын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ гаргашын хубида амяараа мүрөөр бол тодорхойлогдодог.

СТАТЬЯ 6. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын фонднууд

1. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ ба хүгжөөхэ зорилготойгоор тэрэниие дэмжэхэ фонднуудай байгууламжа бүридүүлэгдэдэг.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ ба хүгжөөлгэдэ зориулагдаһан программ проектүүд болон хэмжээ ябуулгануудые мүнгэ хангахын тула байгуулагдаһан коммерческэ ба хэвхэ хадаа бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ фонд мүн болодог.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ фонд юридическэ ноур мүн болодог.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ ба хүгжөөлгэдэ шэглүүлэгдэһэн гол хэмжээ ябуулга эдэ болодог гэбэл:

- өөрынгөө мэдэлдэ байһан зөөри болохо эдэ барисаалгада үгэжэ, үйлэдбэрийн гол фондһаа абаха, тэдэниие нэльбэн шэнэлхэ, шэнэ барилга ба үйлэдбэрээ хубилгаха талаар хүнгэлэлтэ урьһаламжа шэнээр байгуулагдаһан, хүдэлжэ боогшэ предприятинуудта үгэлгэ;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгын эмхидхэл ажал ябуулгыг гуримшуулха нормативна актуудай проектүүдые бэлдэлгэ, иимэ проектын шалгалга;

- бага предприятинуудые халбарийн болон нийгэмшээр саашань хүгжөөлгыг тодорхойлодог маркетинговэ болон бусад шэнжэлгэнүүдые хэрэглэхэ;

- олзын хэрэг эрхилэлгын ажал ябуулгын ёноной нормонуудые хэрэглэхэ асуудалнуудта зүбшэлгэ үнгэргэлгэ;

- бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ ба хүгжөөлгын федеральная, республиканска, муниципальная программануудые зохёон табигдалга хэлгэдэ, конкурсын гуримаар шэлэн абал мүн бодото дээрнэ бэелүүлгэдэ хабаадалга.

2. Буряад Республикын гүрэнэй хүтэлбэрилгын зургаануудаар, нотагай өөһэдэньгөө хүтэлбэрилгын зургаануудаар энээндэ этигэн байгуулагдаһан фонднууд бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ болоно.

Тэдэнэй уставной капиталада Буряад Республикын, муниципальная байгуулалтанууд хабаадалга 50 процентһээ бага бэшэ байха үшөө бусад республиканска, муниципальная фонднуудай ажал ябуулгаһаа ороһон олзо дохот тэдэнэй мэдэлдэ тэрэнһээ нэлэ татагдадаггүй, тэрэн тус Хуули хараалагдаһан уг зорилгонууд болон хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ гэрнэ.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ талаар тус-тус экономическа үндэһэ барилгануудай, программануудай проектүүдэй болон хэмжээ ябуулгануудай ушарта тэдэниие дэмжэхэ гүрэнэй болон муниципальная фонднуудһаа мүнгэ таһалжа үгэхэ ба тэрэ субъектүүдтэ эдэ мүнгэнһөө лаб хангаха найма үгэхэ гуримһаа заагдаһан фонднууд тодорхойлогдодог.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ зүгнөө дэмжэхэ фонд хадаа энэ талаар республикын программыг захигша мүн болоно.

хэмжээний олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ болон муниципальна фонднууд иймэ тнүүдтэ хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа, гүйгөөр ссудануудые, богони болзорой мжа үгэхэ эрхэтэй, тийхэдэе банкын ажал эрхилхэ лицензи үгэдэггүй.

хэмжээний олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхэ республиканска ба муниципальна фонднуудай нууд болон эрхэ уялганууд Арадай Хуралаар, өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануудаар, иимэ үдье байгуулха этигэмжэтэдээр баталагдадаг, устастууд дотор тодорхойлогдодог.

ахан фонднуудай гол зорилгонууд гэбэл: сэндөө байһан хуулинуудтай зохилдуулан, эгэ ба эд бараанай дэлгүүр хангалы хүгжөөхэ тойгоор үйлэдбэрилгын монополи болуулаха, ондоо эй болгохо программануудые бэелүүлхэдэнь тайгааршые, бусаалтагүй; өөршые мүнгэ хангай мжа үзүүлэжэ;

рилсаалга үгэгшын, найдуулга үгэгшын, лаб нын уялгануудые бага предприятинуудай э; хэмжээний олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэхын илдэлгэ хүгжөөхын тула дэлгүүрэй структурые хүгжөөлгэ хангажа шадаха ажыхын нуудые, тусхайта консультационно эмхинүүдые алгада ба тэдэнэй ажал ябуулгада өөрынгөө эрха баадалга;

хэмжээний олзын хэрэг эрхилхэ кадрнуудые шэнээр нургаха, мэргэжэлын дээшэлүүлхэ ябуулалгануудые мүнгөөр хангалга; днуудай ажал ябуулгатай холбоотой эрдэмэй энүүдые, научно-практическа конференцинууд, нууд болон зүблөөлүүдые мүнгөөр хангалга; инхэрэг эрхилхэ талаар хуули ёноной, патентно-онно болон бусад мэдээсэлнүүдые суглуулха, хэ ябадал эмхидхэлгэ, бага хэмжээний олзын эрхилхэ тушаа программанууд болон үүдые зохёон табилгада зүбшэлгын болон эй-методическа туһаламжа үзүүлэжэ;

тоогдоһон гуриммаар гадаадын экономика улга бэелүүлгэ, бага хэмжээний олзын хэрэг талаар уласхоорондын программанууд болон үүдтэ хабаадалга.

БЯ 7. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъект нүүдтэ холго улгатай зохилдуулан, налог тохолгын гурим, эрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдые налог өө сүлөөлгэ, налог түлэлгын болзорой улан нунаалга тодорхойлогдодог.

аналогой хуулийн хубилгагдаһан ушарга олзын эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ урда тээхидэ муу байдалай олгогдобол, түрүүшын дүрбэн аагдаһан субъектнүүд гүрэнэй бүридхэдэ абалгын үедэ байһан гуримай ёһоор налог

син Федерациин болон Буряад Республикын ргалгын актнуудаар олзын хэрэг эрхилэлгын ектнүүдтэ, олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэлгын даата, инвестиционо ба лизинговэ нуудта, урьһаламжын ба страховой эмхинүүдтэ, ин хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ хүдэлмэри бэелүүлхэ, хангалга үзүүлхэ тойгоор байгуулагдаһан предприятинуудта, ургаануудта, эмхинүүдтэ хүнгэлэлтэнүүд дог.

БЯ 8. Түргэдхэдэһэн амортизаци онднуудай таараха зүйлнүүдтэ тогтоогдоһон дахин дээшэлүүлхэн хэмжээгээр үйлэдбэриин нуудые тооложо, олзын хэрэг эрхилэлгын бага нүүд гол үйлэдбэриин фонднуудай эһэн амортизаци хэрэглэхэ эрхэтэй.

хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүд дэһэн амортизаци хэрэглэхэ зуураа гол ай эхин сэнгэй 50 процент хүрэтэр нэмэгдэһэн цинно мүнгэ дараха аргатай.

бага предприятиин жэл болоогүй байхада, лоулаа гэшэ хаа, амортизациин түлөө нэмэжэ он мүнгэн заагдаһан бага предприятиин олзо соогоор бусаагдадаг.

БЯ 9. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ үйлэдбэриин-технологическа дэмжэлгэ үзүүлгэ 1. Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдые мүнөөнэй түхээрэлгэнүүдээр ба технологиинуудаар хангалгада, технопаркнуудай сетнүүдые, лизинговэ фирменүүдые, бизнес-инкубаторнуудые, үйлэдбэриин - технологическа түбүүдые болон бусад объектнүүдые (олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдые дэмжэхэ зорилготойгоор байгуулагдаһан) эмхидхэн байгуулгада туһалха талаар хэмжээ ябуулгануудай комплекс тодорхойлодог ба бэелүүлдэг.

БЯ 10. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ урьһаламжаар хангалгын бүлгэмүүд ин хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүд туһаламжа хүргэхэ зорилготойгоор сэг мөөдэ байһан мүнгэ хэрэглэхын тула бэе аламжа үгэлгын бүлгэмүүдые байгуулаха

аргатай.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ бэеэ урьһаламжаар хангалгын бүлгэмүүд:

банк-депозитариде гү, али ондоо финансово-урьһаламжын албан зургаанда өөрынгөө нөөсөнүүдтэ хүтэлбэриие даалгаха эрхэтэй;

өөһэдынгөө акцинуудта нээгдэмэл захил хэхэ эрхэгүй;

хабаадагшадай нөөсөнүүдые (түлбэринүүдые) оруулгын хэмжээн, саг ба гурим бэеэ даагаад тодорхойлодог;

заагдаһан бүлгэмүүдтэ оруулагдаагүй, тэдэндэ хабаагүй олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ, бодото ба юридическэ нюурнуудта мүнгэ үгэдэггүй;

Россин Федерациин Түбэй банкда уялгата нөөсэ мүнгээе оруулангүй байха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 11. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ страховани

Олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ страховани хүнгэлэлтэтэй дүримөөр бэелүүлгэдэг. Тийхэдэе олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ страховани бэелүүлдэг страховой эмхинүүд хүсэндөө байһан хууляар тогтоогдоһон гуримай ёһоор хүнгэлэлтэнүүдые хэрэглэдэг.

Олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ страховани хэлгын үедэ хүсэд дүүрэнээр абтаагүй олзо оршо имэ бага предприятинуудые дэмжэлгын жасаһаа хүсэлдүүлгэдэг.

Тус хүсэдүүлгын хэмжээн, гурим ба дүрим страховой эмхиин болон олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудые дэмжэдэг зохихо жасануудые хоорондоо баталагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр тодорхойлогдодог.

СТАТЬЯ 12. Нөөсөнүүдээр хангаха ба продукци худалдаха талаар олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдые дэмжэлгэ

1. Олзын хэрэг эрхилэлгын предприятинуудые дэмжэхын тула үрдидөөтэ экономикын үндэһэ нуури эдэхэгүй аргануудые, тэрэ тоодо, гүрэнэй хэрэглэмжын продукцияар хангалгын, олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудые дэмжэлгын республиканска ба нотагай тусхай зорилготой программануудые бэелүүлгын гуримүүдые хэрэглэхэ.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудай гол шэглэлнүүд хараада абтажа, нөөсөнүүдээр хангалга удаадахи зүйлнүүдтэ тоосоогоор бэелүүлгэдэг:

гүрэнэй хэлсээгээр абтаһан продукциин;

хүсэд дүүргэдэггүй барилгануудые усадхаһанай ашаар бии болоһон нөөсөнүүдтэ;

хэрэглэдэггүй түүхэй эдэй нөөсөнүүдтэ;

уласхоорондын эмхинүүдтэ, мүн хариин гүрэнүүдтэ союзуудай болон бага бизнесэй эблэнүүдтэ туһаламжа болгон үгэһэн нөөсөнүүдтэ;

бусад зүйлнүүдтэ.

3. Бага предприятинуудай продукци худалдалгые бэелүүлгэдэ туһалдаг гэбэл;

түбэй гуриммаар номологдодог захилнуудай, хүдэлмэринүүдтэ, хангалгануудай хэмжээнэй зарим хубиие бага предприятинуудта үлөөлгэ;

субподрядчигууд байһан бага предприятинуудта түбэй гуриммаар номологдодог захилнуудай, хүдэлмэринүүдтэ, хангалгануудай (инвестиционно проектнүүд оролсоно) үнэ сэнгүүдтэ зарим хубиие үлөөлгэ;

республика дотор ба тэрэһнээ гадуур үнгэргэдэһэн коммерческэ выставкэнүүдтэ болон харалгануудта нууринуудые бага предприятинуудта уялгатаар үлөөлгэ;

гүрэнэй мэдээсэлэй - коммерческэ сетнүүдтэ бага предприятинуудай холбоотой байлга;

бага предприятинуудта өөһэдынгөө эд бараа, продукци үйлэдбэрилгын сетнүүдые хүгжөөхэ ба найжаруулха, соносхол хэхэ хэрэгүүдтэ туһалха;

экспортнэ урьһаламжа үгэлгэ;

туһаламжа хүргэлгын бусад арганууд.

Олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудай холбоонуудай хабаадалгатайгаар конкурсно (экспертнэ) арга хэрэглэн, продукци худалдалгые бэелүүлгэдэ туһаламжа үзүүлгэдэг.

СТАТЬЯ 13. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ үйлэдбэриин-технологическа дэмжэлгэ үзүүлгэ

1. Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдые мүнөөнэй түхээрэлгэнүүдээр ба технологиинуудаар хангалгада, технопаркнуудай сетнүүдые, лизинговэ фирменүүдые, бизнес-инкубаторнуудые, үйлэдбэриин - технологическа түбүүдые болон бусад объектнүүдые (олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдые дэмжэхэ зорилготойгоор байгуулагдаһан) эмхидхэн байгуулгада туһалха талаар хэмжээ ябуулгануудай комплекс тодорхойлодог ба бэелүүлдэг.

2. Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ тусхай түхээрэлгэнүүдые, продукциин бусад, зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ ба хангаха захилнуудые эльгэхэ талаар хэмжээнүүдые бэелүүлдэг, олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ ажал ябуулгые, тэдэнэй продукциин яармагуудые, оптово дэлгүүрнүүдые эмхидхэдэг. Тийгэхэ зуураа гүрэнэй гү, али муниципальна мэдэлэй байра байшангаар, түхээрэлгээр ба бусад эд зөөрээр хангадаг.

3. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ үйлэдбэриин - технологическа дэмжэлгэ хүнгэлэлтэтэй гуриммаар бэелүүлгэдэг. Тийхэдэе олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ үйлэдбэриин технологическа дэмжэлгэ үзүүлдэг предприятинууд, албан зургаанууд болон эмхинүүд хүсэндөө байһан хууляар тогтоогдоһон гуримай ёһоор хүнгэлэлтэнүүдтэ байдаг.

СТАТЬЯ 14. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ гадаадын экономика ажал ябуулгые дэмжэлгэ

1. Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд хариин гүрэн руу гаргаха ба оруулха операциянуудта олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ хабаадалгые үргэдхэхэ, гадаадын экономика ажал ябуулгын программануудые ба проектнүүдые бэелүүлгэдэ, уласхоорондын выставкэнүүдтэ, яармагуудта тэдэниие хабаадуулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлдэг.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудые дэмжэлгын жасанууд бии байһан арга боломжонуудаа хараада абан, олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ гадаадын экономика ажал ябуулгые гүрэнэй зүтһөө дэмжэлгын хэмжээнүүдые тодорхойлодог ба зохихо программанууд соо харуулдаг.

СТАТЬЯ 15. Мэдээсэлээр хангалгын ба зүбшэл үгэлгын талаар олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдые дэмжэлгэ

1. Гүйсэ, хэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд, олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудые дэмжэлгын жасанууд экономика, хуули ёноной, статистическэ, үйлэдбэриин-техническэ ба бусад шухала мэдээсэлнүүдые абажа байха эрхэ байдал олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ олгохо талаар хэмжээнүүдые тодорхойлодог ба бэелүүлдэг.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын предприятинуудые дэмжэлгын жасанууд мэдээсэлэй талаар хангалгатай холбоотой, субъектнүүдтэ гаргашануудые дүүрэнээр гү, али хубяар хүсэлдүүлхэ эрхэтэй.

3. Тус хүсэлдүүлгын хэмжээн, гурим ба дүрим олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектын болон олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудые дэмжэлгын зохихо жасын хоорондохи хэлсээнэй үндэһөөр тодорхойлогдодог.

СТАТЬЯ 16. Мэргэжэл дээшэлүүлхэ, бэлдэхэ талаар олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдые дэмжэлгэ

1. Гүрэнэй зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгын халбариде хүдэлжэ гү, али хүдэлхээ бэлдэжэ байһан эрхэтэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, нураха бүхы эрхэ байдал олгодог.

Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудай кадрнуудые бэлдэлгые эмхидхэлгэдэ туһаламжа хүргэдэг.

Кадрнуудай эхин бэлдэхэ эмхидхэлгэдэ туһаламжа хүргэлгэ гол түлэб мэдээсэлэй-методическа хангалгын ба хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа үгэлгын аргаар бэелүүлгэдэг.

Гүрэнэй бэшэ нураалсалай эмхинүүдые, олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудта кадрнуудые бэлдэдэг курснуудые дэмжэхын тула гүрэнэй зургаанууд хүнгэлэлтэтэй урьһаламжануудые үгэхэ, бюджетдээ мүнгэ номололгые бэелүүлхэ аргатай.

Гүрэнэй бэшэ нураалсалай эмхинүүдтэ ба кадрнуудые бэлдэдэг курснуудта мүнгэ номололго ба туһаламжа хүргэлгэ конкурсын үндэһөөр (гүрэнэй зургаануудай найшаан дэмжэһэн программануудаар нураалсалай эмхидхэлгэдэһэн байбал) бэелүүлгэдэг.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага предприятинуудта кадрнуудые бэлдэдэг, мэргэжэл дээшэлүүлдэг албан зургаанууд ба эмхинүүд хүсэндөө байһан хууляар тодорхойлогдоһон гуримай ёһоор хүнгэлэлтэтэй байдаг.

СТАТЬЯ 17. Олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ холбоонууд

1. Гүйсэдхэхы засагай республиканска зургаанууд, нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаанууд олзын хэрэг эрхилэлгые хүгжөөхэ зорилготойгоор байгуулагдаһан ниитын нэгэдэлнүүдтэ гэхэ гү, али олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүдтэ холбоонуудай ажал ябуулгые эмхидхэлгэ ба хангалгые дэмжэдэг.

2. Олзын хэрэг эрхилэлгын бага субъектнүүд гүрэнэй зүтһөө дэмжэгдэжэ, заагдаһан холбоонуудай ажалаа ябуулхада, хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэдэ, хуулийн проектнүүдые ба бусад нормативна актнуудые бэлдэлгэдэ олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ холбоонуудай түлөөлэгшэдые элсүүлэн хабаадуулхада, шухала хэрэгтэй хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдээр, байра байшангаар хангагдадаг.

СТАТЬЯ 18. Нормативна хуули ёноной актнуудые тус Хуулигай зохилдуулга

Буряад Республикын Президентын, Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай болон нотагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануудай албан хэрэгтэй нормативна актнууд тус Хуулигай хүсэндөө ороһон үдэрһөөнь хойшо хоёр харын болзор соо зохилдуулагдадаг.

СТАТЬЯ 19. Тус Хуулийн хүсэндөө оролго

Тус Хуули толилогдоһон үдэрһөө хойшо хүсэндөө орохо.

Буряад Республикын Президент А.В. ПОГАПОВ

Улаан-Үдэ хото 1995 оной ноябриин 23

Ивалгын дасанай Эрдем Цыбикжапов Верховно Сөвөдэй бурхунгагдажа, улад дэлгээн бахархуулан, маншье юм. Энэ үгэ юундэ биб гэхэдэ, тэрэ уг буряад хүн байханаа Буддын шажанай аад, гол түлэб ород хаа бүридэһэн (Кабанскын, Миин, Хойто-Байгалай гэжэ районуудхаа) дэһэн табан хэн гү, гаан нэрэ солотой уудые хойноо хаяад лэ, дахин дахин гүйгөөр, депутатай гартаа оруулжархёо Нютаг нютагай үлгэ-род үбгэд, хүгшэд хидээ "За батюшку, за голосуйте!" гэдэн, шударгы хүдэлмэри юм гэлсэгшэ. Тийгэжэ Федерациин шэнээр ан Верховно Сөвөдэй сессиин нээлгэндэ арза сагай түүхэдэ эгээн хиеэ улаан орхимжо лама Кремлиин үүдэй ордон соо харагдажа хуугаа эхэн үйлэ хэргые эрээр хаража хуухадаа, баярлаа, омогорхоо Юундэ? Мүнөө ушар ниень хөөрэхэ дуран совет оронойнгоо Эб алай жасын комитедэй эдэй делегациин э оролсожо, 1989 оной савьяар аяншалаад наял байгаа. Нэгэтэ тус Буряадай бүлгэмэй гшэ, республикын ба совет дээдын Жшээтэ наһанайгаа гада гатарараа үй найнаар ажаллаһан, гын мэдээжэ ажал В. Б. Базаров намайе Сультимович, гэжэ да хандаба. -Үглөөдэр бүлгэмэй ээлжээтэ зарлагдахань. Минии элидхэлэй һүүлээр, ши ябаһан тухайгаа үтэнэ бээш. Зүгөөр ай коммунист хэн ни, шамдаа тон аалгатай даабари үзүшөөхэ гүш? гэдэ, Бадмаевич урдаһаамни эеэ ялалзуулан хууба. ар даабари юм? - шшуу дуугарба. - шэрээл таби гэхэгүй аров нюдэээ ониилгон энеэбэ, мурыем глаанай хоёрдохи депутата дэбжүүлгэндэ ади. Мэдээрэй, залаар улад сугларха бшии. оролтын үгэ хэлэнэ илгээд лэ Буряадай хын Верховно Сөвөдэй кандидадые хүндэтэ уялга манай обком манай найдуулаа... "Хэндэ, адхал байнаб", гэжэ армини ади ши гараа рхөөрой. Шамайе обөөроодхино бээб... н Бадмаевич намдаа саарһа харбайба. "Буряадай хын Верховно Сөвөдэй

депутата кандидадаар Доодо-Ивалгын 117-дохи округоо Ивалгын дасанай дид-хамба Эрдем Цыбикжаповые дэбжүүлнэб." Нүгөөдэ саарһан дээрэнэ залуу нүхэрэй намтар тобшо тэды бэшээтэй байба. В. Б. Базаровай зууршалгаар аяр холын Адриатика хүрэтэр аяншалһанаа, тэндэхи улад зонтой уулзаһан лэ газартаа түрэлнотаг, Байгалдалай, зоной ажабайдал тухай хөөрэнхөө һанаандаа оруулан, түрүүлэгшынгээ даабариие пионер мэтэ шууд сэхэ дүүргэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлээдхибэб. ...Партиин Улаан-Үдын Советскэ райкомой байшангай зүблөөнэй зал соо зон шэхээтэй.

гэһэншүүгээр тэрэ нам руу сухалтайшаг хараса шэдэлүүлбэ. Би урда тээхэнэнь РСФСР-эй Министрнүүдэй Сөвөдэй дэргэдэхи шажан эрхиддэг управлениин Буряадай республикадахи түлөөлэгшэ Михаил Мулоновто, эрдэмтэн Арнольд Тулохоновто (тэрэ партиин обкомой эрдэм ба һуралсалай таһагыг даагшаар ажаллажа байһанаа дахяад БНЦ-дээ бусаад байгаа) өөрынгөө һанаашалга шэбэнэжэ үрдиһэн, өөрыгөө дэмжүүлэхэ үгыень абажа шадаад хуугааб. 117-дохи округоор республикын Верховно Сөвөдэй депутата кандидатые дэбжүүлэхэ найдалда

энэ нэгэдэхээр. Хоёрдохөөр гэбэл, генерал-полковник Колдунов манай республикаһаа РСФСР-эй Верховно Сөвөдэй депутата кандидадаар дэбжүүлэгдээд, һунгалтын урдахи ажал ябуулгаяа шуумараар эхилээд, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Ивалгын аймагуудта машина, техникээр туһа хүргэнэ, хүүргэнүүдые барина, Шаралдайда Исай Калашниковай нэрэмжэтэ музейн байшанбарина. Энэшье энэ, арга шадалтай хадаа туһалаа юм бээ. Зүгөөр генерал Колдунов өөрыгөө мэдэхэ хүн бэшэ, Оборонын министрэй Захиралта гаргажархибал, үглөөдэртөө сэрэгэй али нэгэн дээгүүр тушаал эзэлээд лэ,

- Суглаанай түрүүлэгшэ дид-хамбые эзэлжэ байһан тушаалайнгаа зэргээр депутат болохо эрхэгүй гэхэншүүгээр айлагдаха һэн,- гэн, аалин хүдэлсэтэй, мантагар бээтэй Мулонов үгээ эхилбэ. - Хэнэйшье мэдэхээр, бандида-хамба ламанай үндэр наһатай боложо, суглаа хураалда, холын харгы замда ябажа шадаһаа болинхой. ЦДУБ-ай гадаадын ба дотоодын хэрэгүүдые гол түлэб лэ дид-хамба бээлүүлнэ гэшэ. Энэ тушаалынь, зиндаагайнь талаар хаража үзэбэл, жэншэдгүй таарана. Мүн Эрдем Цыбикжапов наһаараашье, эрдэм болбосорлооршье, хэжэ бүтээжэ ябаһан үйлэ хэрэгүүдээрэшье совет гүрэнэй

ЛАМБАГАЙ ХАЙШАН ГЭЭД ДЕПУТАТ БОЛОО НЭМ?

Дурсалга

"Вандан Бадмаевич дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ хэн тула правлениингээ суглаае нимэ эдэбхитэйгээр зарлажа шадана даа", гэжэ бахархаба. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ ниитын олон тоото бүлгэмүүдэй суглаанууд ёһын тэдыдэ зарлагдаад, гар үргэһэншүү нэрэ зүүгээд лэ, таарамжатай тогтоол гү, али шийдхэбэри абалгаар дүүрэдэг бээлэй. Суглаанай түрүүшын хахад хэлсэһэн соогоо үнгэрбэ. Забхарлагын һүүлээр В. Б. Базаров ендэрэй саана харагдаба. - КПСС-эй Буряадай обком манай Эб найрамдалай жасын бүлгэмдэ, та бүгэдэндэ үндэр зэргын найдал үзүүлбэ. Энэ ушар манай бүлгэмэй нэрэ хүндые бүри дээрэ үргэбэ. Тобшолон хэлэбэл, бидэ мүнөөдэр Доодо-Ивалгын 117-дохи округоор Буряадай Верховно Сөвөдэй, Улаан-Үдын горсоветэй, тийхэдэ Советскэ районно Сөвөдэй депутата кандидадудые дэбжүүлэхэ эрхэдэ хүртэбэди,- гэжэ тэрэ эхилээд, үгэ хэлэжэ ядаха бэшэ һэн хадаа энэ тон харюусалгата, түүхэтэ хэргые бээлүүлхын тула һайсаар бодомжоло, шэлэжэ, уладай дунда хүндэтэй, мэдээжэ болоһон, хирэгүй намтартай, урагшаа һанаатай, ульгам ухаатай, һунгагшадтай найдал бүрин харюулжа шадаха хүбүүд, басагадаа нэрлэхэ болонобди гэхэшэлэн оролтынгоо үгэ ялас байса хэлэбэ. Нэн түрүүн Верховно Сөвөдэй депутата кандидадые тодорхойло болонобди. Хэндэ, ямар дурадхал байнаб? - гэдэ, Базаров бүхы зал хаймадан харасагаба. Би гансатал гараа үргэжэрхибэб. Урдашагуур хууһан тула гэдэргээ эрьен харасагабаб: арбаад хүнэй гар үргэгдэнхэй. - "Байгал" журналай ахамад редактор Сергей Цырендоржиевта үгэ үтгэнэ,- гэжэ тэрэ соносхобо. Урагшаа гараад, сценэ дээрэ гарангүй, зоной урда зогсоһобоб. - Нүхэр Цырендоржиев, дээшээ ендэртэ гаратгы,- гэжэ Вандан Бадмаевич хоолой хашаба. "Энэмни баһа хайшаа бурихая хананаб?"

хүртэһэмнай ехэ дэмбэрэлтэй хэрэг мүн,- гэн үгээ эхилбэб, шадаалһаа, унжагайруулхагүйе оролдоноб. - Зүгөөр би тусгаар ондоохон һанамжатай байнаб. Ушар юуб гэбэл, СССР-эй Верховно Сөвөдтэ Христос ба Ислам шажантанай түлөөлэгшэдые һунгагдашанхай хуухыень эндэ сугларһан хүн бүхэн телевизорээр харанабди, зүгөөр бумбэрсэг дэлхэйн эгээл урданай, эгээл олон үндэхэ яһатанай һүзгэлэдэг, шүтэдэг Буддын шажантанай тэндэ үгы байхань харамтай шэнгээр һанагдана. - Та, Сергей Сультимович, зүбшэн хэлсэхэ асуудалаа хайшань хазагайруулхаяа дугташабат, - гэдэ, Базаров хууриһаа эршэтэйгээр бодошобо. - 117-дохи округ манда үгтөөд байна ха юм. Политдискусси хэхэ сагнай үгы лэ, мэдйт. - Тон зүб, Вандан Бадмаевич, та өөрөө мэнэ һаяхана гүнзгыгөөр, алишье талаһаань бодомжологты гэжэ захиба һэмнайг. Тэрэниетнай шадаха соохоноол бээлүүлэ боложо байнаб гэбэб. Зон намайе хүүесэ дэмжэбэ. - Сэхыень хэлэхэдэ, би Доодо-Ивалгын 117-дохи округоор Ивалгын дасанай дид-хамба Эрдем Цыбикжаповые кандидадаар дэбжүүлэхэ дурадхал та бүгэдэнэй үзэмжэдэ табиха зорилготой бодоһон аад, гэнтэ досоомни тад ондоо шийдхэбэри орошобол: дэлхэйн эгээл томо шажанай санаартаниие Россин Федерациин Верховно Сөвөдтэ дэбжүүлэе һаамцай яаха юм?! Эб найрамдалай түлөө агуу тэмсэлшэ арбан дүрбэдугаар Далай-Лама Нобелин шанда һаяхана хүртэһэниинь бү маргял!.. Зал соо альга ташалган эдэлшэбэ. Вандан Бадмаевич араһаа үдхэлүүлһэндэл, хүрэн бодошобо. - Яжа байнат, Цырендоржиев! 117-дохи округоор дид-хамбаяа дэбжүүлгыт, юрэдөө! - Хүлисэгты, түрүүлэгшэ! Сагнай ондоо болоо. Би сугларһан зоной дэмжэлгэ доро һанал бодолоороо хубаадаһам,

һеэгүй ябашаха ха юм. Бидэ, Эб найрамдал хамгаалгын комитедэй эдэбхитэд, ламаяа генералай урдаһаа табижархиял, юун болоо юм! - гэжэ хоолойгоо шангадан хэлээд, нэръемэ альга ташалган доро хууридаа ошожо хуушабаб. Наһаараа хүндэлжэ, һүзэжэ ябаһан Вандан Бадмаевични нам руугаа угаа ууртайгаар, бэлгысэ шэртэнэ, шүдээс зуун, толгойгоо эльбээд абана. Тэрэ гараа үргэн, зоной шууяа замхаба. - Нүхэд, 117-дохи округтоо тогтоболнай дээрэ. Үлүүсэ бү гарая. Партиин обкомой харюусалгата даабари хазагайруулжа болохогүй. Тийгэжэшье лама Эрдем Цыбикжапов эзэлжэ байһан тушаалаараа Россин Верховно Сөвөдэй депутатай нэрэ зэргэдэ хүрэхэгүй шэнги, хэрбээ хамба һаань, хаража үзэлтэй һэн,- гэжэ хэлэхэтэйнэ зэргэ би аха нүхэрэйнгөө арсалдаанай халуун соо, мэгдэнхэндэ эндүү гаргахыень һамбаашалжа: - Тийхэдэе юрын хүниие, жэшээлбэл, заводой хүдэлмэришэниие, хүдөөгэй хонишоние һунгаха эрхэгүй зон болоно гүбди? - гэжэ эрид асуужархиба. - Али мүнөө зиндаагаар, тушаалаар шэлэдэг ёһо заршам бии болоо юм гү? - Тон зүб, тон зүб, - гэжэ Улаан-Үдын депогой сууга машинист Касьяновай шаад байса ооглохо дуудлаба. Эрдемтэ Арнольд Тулохонов хууриһаа бодожо, шэнэ үе сагта шэнээр, демократис ёһоор кандидадудые дэбжүүлэхэ, зүбшэхэ, имагтал партиин обкомой ама хараад лэ, зааһан, тухирһан тээшэнэ шагтиитараа гүйлдэхэ саг халантаа, эгээ тиимэхээ Сергей Цырендоржиевтай дурадхалые гүйсэд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Михаил Мулонов дид-хамба Эрдем Цыбикжаповхоёрмини урдахи һандали дээрэ абяагүйхэнүүа хуунад. Хүлээгдээгүй тоосооной гэнтэ дүжэгэнэшэһэндэ лама ехэл аягүйрхэнэн янзатай харагдана. Михаил Моисеевич түр зуура шийдэһэн шэнги боложо, үдэгөө альгадаад, хүл дээрээ бодошобо.

алидь-буунгамал зургаанда дэбжүүлэгдэхэ бүрин эрхэтэй хүн. Энэ талаар би С. Цырендоржиевтай дурадхалые дэмжэнэб,- гэдэ бууралтажа эхилһэн бага долгитохон үдхэн үһээ эльбээд, бэлтгээр томо нюдэээ нам руу мухарюулан эмнеэд хуушаба. - Үшөө хэн үгэ хэлэхэб? - гэжэ В. Базаров дарууханаар, номгорһон хоолойгоор асууба. Локомотивна депогой машинист, Эб найрамдалай жасада жэл бүри хэдэн мянгаадаар мүнгэ оруулдаг нүхэр Касьянов залай ара талаар хууһанаа бодожо: - Нүхэд, бидэ тон зүб шийдхэбэри абахаяа байнабди. Юрэдөө, ородууд, ондоошье яһанай улад Ивалгын дасан ошожо, эм дом залуулна, нүгэлөөшье арилгана, һүзэгтэншье олошорно, залуушуул түрэн найраингаа урда ошожо мүргэнэ, үргэл табина. Би Эрдем Цыбикжаповые бүхы зүрхэ сэдхэлхээ дэмжэнэб. Нээрээшье, сэрэгэй генералай урдаһаа ламые табижархиял, хэниинь булитша ааб, һунгагшад шэлүүжэг,- гэжэ сууга түмэр замшан мүн лэ альга ташалган доро үгээ түгэсхэбэ. Хүтэлбэрилхы тушаалнуудта олон жэл удаа ябажа, ажабайдалай халуун-хүйтэниие нилээн амасаһан, энэһэнэшье һураггүй хүндэ байдалһаа зүб шийдхэбэри маргангүйгөөр абажа дүршэһэн В. Б. Базаровай: - Та бүгэдэнэй нэгэн һанал хадаа 117-дохи округтоо арсажа, Россин Федерациин Верховно Сөвөдэй депутата кандидадые дэбжүүлэхэ шийдхэбэри абахыемнай баадхаба. Огторгойдоделиһэн тохорюунда һанаашархалга гартамнай орошоод байһан хүхэ сүгсэгы адажархиһантай адли юумэн ушархаяа байна гэжэ шэбшэе. Яахаб теэд, зоной һанамжа хүндэлөөгүйдэ аргагүй бшуу,- гэжэ хэлэхэдэнь, би тэрэниие партиин обкомой дарганарай урда мүхөөгөө үгтэхэгүй, Э. Цыбикжаповые хунгуулиин комиссида заатагүй баталуулжа шадаха гэжэ этигээ һэм...

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, уран зохёолшо

Түрэл нютагаймнай түүхэхээ

“ТООНТООРОО ОМОГОРХОГШОБ...”

Хүн бүхэн ханажа, хэзээ, хаанашье магтан, түүрэн дурдажа ябаха уһа голтой, хангай тайга, хада уулатай, хизаар дайдатай байдаг юм. Тиймэ газар дайда намдашье бии.

Тэрэмни түрэн гараган Гаарга нютагни болоно. Эндэ минии эхэ, эсэгын, элинсэг хулинсагай тоонто.

Жэлэй ямаршье сагта түрэл Гааргадаа хүрэжэ ерэхэдээ, хуушанайнгаа танилнуудтай, үетэн нүхэдтэйгөө халуунаар уулзажа, сэдхэлээ дэлгэн хөөрэддэхэш, ажалайн хэрэгүүдээр һонирхохош.

Энэ удаа Гааргаараа ябахандаа, Октябрийн Агуухэз хубисхалай һүүлээр нютагтаа боложо үнгэрһэн үйлэ хэрэгүүдээр, түрүүшын коммуланууд болон колхозуудай яжа эмхидхэгдэхээр, ажалша бэрхэ хүнүүдэйн нэрэ обогоор, тэдэнэй хүнгэн бэшэ хуби заяагаар һонирхон, тусгаар дэбтэр соогоо тэмдэглэн бэшэжэ абабаб.

Хубисхалай ехэ үймөөн Гааргашье нютагыне дайраа даа. Эндэ газар дайдаар Баргажан хотоһоо Карафтидаар Шэтын завод ошоһон дабаанай харгы гарадаг байһан. Арбан юһэ-хорёод онуудаар энэгуур сагаантанайшье, улаантанайшье сэрэгүүд субалан, нютагай хүн зоний адуу моридые, үхэр малые хүсөөршье, сэнгээ буураһан тэрэ үсын мунгөөршье, һайн дураараа хэлсэжэшье абадаг бэлэй. Эдэ бүгэдэн тушаа хөөрөөнүүд мүнөө ульгэр домог шэнгээр залуу үетэндэ ханагадаг. Хойто-Байгалай аймагай хүдөө тосхонуудаар хүрөөтэйхэн үймөө татажа, совет засагаархидые хороогоод, Дэрээндэ Ешэ-Бальжарые ехээр тамалан үгы хээд, урагшаа - дабаанай харгыгаар Шэтын хойто шэлээр зугадан, Хитад руу гараха хүсэлтэй генерал Капелиин бүдэг сэрэгэй таһардаһан манай Гаарга нютагаар гарахадаа, хүн зоние хүрдөөһэн, айлгаһан байха юм гэлсэдэг.

Эдэнэй һүүлээр улаан сэрэгшэдшье, Баргажанай партизануудшье П.П.Морозовой хүтэлбэри дор Шэте руу ошоһон байдаг. Тийхэдэл манай Гааргын Базар Бадмаев хадаа тэдэнэй харгышан боложо ябалсаа юм гэжэ буурал толгойто наһажаал зомнай хэлсэдэг.

Энэ нүхэрнай 1929 ондо эмхидхэгдэһэн “Ленинская искра” колхозой түрүүшын түрүүлэгшэ ябаа юм. Удаань олон жэлэй хугасаа соо Гааргынгаа сомоной зайһанаар хүдэлөө.

Манай Базар Бадмаевич Бадмаев тухай олон тоото шог ёгто ябаган хөөрөөнүүд бии юм. Тэдэнэйн нэгэн тухай хөөрэхүү.

Нэгтэ үүрэй хираанаар Арзгуунһаа Базар Бадмаев тэргэдэ хүдлэһэн морёор аймагай түб Хурамхаан руу үглөөнэй арбаад сагаар хүрэжэ ерээд, холын харгыда ябажа, хүлэрһэн мориёо гүйсэдкомой хоёр дабхар байшангай урда талада зоогоотой байһан баханануудай нэгэндэ уяжархёод, хүдэлмэрингөө хэрэгээр олон дарганарта оройхон болотор байгаа юм ха. Эзээе хүлөөһэн моринойнц инсагаалжа байхынь хараһан аймагай газетын редактор Сергей Тараскин тэрэнэйн хажууда ерэжэ, хармаандаа хээд ябаһан газетэе абажа, мориной уяатай баханада хабшуулаад, гэрэ орохоодо, Базар даргатай уулзаба ха. Тийгээд лэ, тэдэ хоёр мэндэ амараа хэлсээд, хөөрөлдэжэ эхилбэ.

- Ай, мартаад байналби. Мориншн бэрхээр газетэ уншан, инсагаалжа байна бэлэй, - гэбэ ха Сергей Тараскин.

- Гайхалтай юун байхаб. Уншадаг болонхой даа. Моринойшье уншага газетэтэй байһаннай болоо гэдэ һаньш, - гэжэ Базарынц хэлээ юм ха.

- Үгэдэ торохогүй хошон зугаатай хүн лэ гэшэлтэ даа, - гэжэ редактор Тараскинэйн нүгөөдэнтэ мурьень альгадан, хонгөөгоор энэжэ байгаа һэн гэлсэдэг.

Хубисхалай һүүлээр манай Гааргын-сомоной харьяата газар ямар ехэ байгаа гэшэлбэ? Тэрэнэй мэдэлдэ Могойто, һахалиин сомонуудай хүдөө тосхонууд, холо, ойрын гүүртэ, отаранууд, алтанай уурхайнууд ородог байһан.

Эндэ “Ленинская искра”, “Красный пахарь”, Кировэй болон Октябрийн нэрэмжэтэ колхозууд эмхидхэгдэһэн түүхэтэй.

“Ленинская искра” Кировэй нэрэмжэтэ колхозтой нийлэжэ, нэгэ ажахы болоһон бэлэй. Удаань тэрэнэй хуурида 1967 ондо Гааргын совхоз байгуулагдаа.

Гааргын сомоной Советэй томодхогдон Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ олон жэлэй хугасаа соо Ленинэй орденот, дайнай ветеран Ярба Ринчинович Доржиев хүдэлөө. Энэ нүхэрнай орооһоной таряанай баян ургаса хурьяжа абаһанайнгаа түлөө Эхэ ороонингоо үндэр шагналда хүртөө юм.

Элдэб сагуудта энэл ажахын түрүүлэгшэнүүдээр Ш.Ц. Ширеторов, Ц.Х. Гуленов, Б.Б. Дармаев болон бусад яһаа урагшатайгаар хүдэлһэн юм гээд тэмдэглэлтэй.

Гаарга нютагһаа Социали Ажалай хоёр Герой урган гаранхай. Эдэнэрнай Цырен Бадмаевич Юндунов, Чоймпил Гармаевич Бадмаев гэгшэд болоно.

Манай нютагаархид сэрэгэй хоёр генералтай юм. Тэдэнэрнай Антон Бадмаевич Занданов, Даба Ринчинович Цыденов гэгшэд юм.

Буряад литературингаа хүгжэлтэдэ өөрын хубита оруулан зохёлшошье бии. Тэдэнэймнай тоодо поздууд Солбон Ангабаев, Николай Дамдинов гэгшэд орожо, нютагайнгаа омогорхол болонхой.

Манайда суута багшанаршье бии. Тэдэнэй түрүү ээргэдэ СССР-эй арадай багша Мария Гармаева, Буряад Республикын габыята багша Софья Балданова гэгшэд ябана.

Буряад арадайнгаа омогорхол болоһон Россин арадай артист Михаил Елбоновы, тэрэнэй дүү дуушан Буряад Республикын арадай артистка Софья Данзанэ дурдангүй гарахын аргагүй.

Буряад Республикынгаа эрдэм нарын хүгжэлтэдэ багшанарай дээдэ хургуулида хүдэлдэг эрдэмэй кандидат, профессор Жамсаран Сажинович Сажинов, биологийн эрдэмэй доктор, профессор Цыденжап Заятуевич Доржиев гэгшэд хубитаяа орууддаг, эрдэм буралсадай хүгжэлтэдэ өөрын онсо хууритай хүнүүд гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Түүрэн магтаха иимэ һайхан нютагтай байһандаа омогорхон ябадагби.

Ж. АБЗАЕВ,
Могойтын техникэскэ
мэргэжэлэй лицей-училищн багша.

Хурамхаанай аймаг.

Спорт Спорт Спорт

ДЭЛХЭЙН БА ЕВРОПЫН ЧЕМПИОНУУД

ЭРЭШҮҮЛЭЙ ДУНДА пауэрлифтингээр дэлхэйн түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөн һаяхан Финляндиин нийслэл Хельсинки шадархи Пори хотодо болобо. Дэлхэйн 40 гаран ороной 200-гаад гатар хүсэтэйшүүл хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан байгаа.

Россин командаһаа хүсэ шадалаа гаргалын гурбан зүйлөөр нэгэл хүн чемпион болобо. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Кемеровэ хотын түлөөлэгшэ Константин Павлов болоно. Тэрэ 56 килограммай шэгнүүртэ алтан медалаар шагнагдаа. Валерий Богданов (Новгород), Владимир Марковский (Биробиджан) гэгшэд хоёрдохи хууринуудые эзэлэ.

Мурьсөөнэй дүнгүүдые гаргаханда, США-гай атледаүүд командаараа илаба. Украиньн команда

- хоёрдохи, Россин түлөөлэгшэд гурбадахи хуурида гараа. Финляндиин спортсменүүд дүрбэдэхи хуури эзэлһэн байха юм.

Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй хүүгдэй спортын хургуулин тренер, уласхоорондын классай спортын мастер Александр Деханов Россин Федерацие түлөөлэхдөө, түрүүшын упражненеэргэхэ гү, али 345 килограммай штанга мурэ дээрэе табижа хуугаад бодохоодо, илалта туйлажа, энэ упражненеэр дэлхэйн чемпион болобо. Дэлхэйн рекордсмен американец Джон Белл тэрээнһээ 22 килограммаар гартаа. Нютагаймнай хубуун гурбалжан упражненеэр мурьсэхдөө, хүрэл медалаар шагнагдаха аргатай байгаа. Эгээл тиимэһээ 187,5 килограммай штангы хэбтээд үргэһэн, удаань 300 килограммай штангы үбдэгтөө хүрэтэр үргөөд, хоёрдохи нэдэлгэдэ энэ үрэ дүнгөө 22,5 килограммаар дээшлүүлбэшье, дохёогой үгтөөдүй байтар штангата табижа, мурьсөөнэй дүрим эбдэһэн байна. Тиигэжэ тэрэ гурбалжан упражненеэр табадахи хуури эзэлээ.

- Ерэхэ жэлэй март һарада Екатеринбург хотодо үнгэргэгдэхэ Россин түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөндэ, май соо Германияда Европын чемпионатта хабаадаха түсэбтэ гэжэ Александр Деханов хөөрэнэ.

ЭХЭНЭРНҮҮД сооһоо спортын энэ Европын түрүү хуури эзэлхын түлөө мурьсөөн Великобританин Манчестер хотодо Александр Дехановай хурагша-Бурядайтэ университетэй оюутан, уласхоорондын спортын мастер Светлана Теслева 44 килограммай шэгнүүртэ дүн хамта 372,5 (142,5+77,5) килограмм үрэ дүн харуулажа, Европын чемпион болохоһоо гадна, дэлхэйн хоёр тогтооһон байгаа. Гурбалжан упражненеэр дэлхэйн рекордые 7 килограммаар үр

Тиихэдэе һүүлэй гурбан жэлэй туршада Европын чемпионуд болоһон Натали Жаннот (Франция), Анна Принкала, Рая Коскинен (Холланд), Финляндиһаа) гэгшэдтэй ана-мана туйлажа гараба.

Нёдондо жэл Европын түрүү хуури эзэлхын түлөө Венгридэ үнгэргэгдэһэн мурьсөөн Коскинен Жаннот хоёрто гартажа, Теслева медалаар шагнагдаа һэн. Байгша ондо Теслева дэлхэйн чемпионатта Коскинен гартажа, нютагаймнай басаган хоёрдохи эзэлһэн юм. Энэ жэлэй мурьсөөндэ 23 ороной 120 гаран эмэгтэйшүүл хабааһан байгаа.

Иимэ ехэ амжалтануудаар нютагай спортсменүүдые халуунаар амаршалнабди.

Б-М. ЖИГЖ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дэлхэйн ба Европын чемпионуд А. Деханов, С. Теслева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА

НӨӨСЭЛГЫН БАНКЫНХИДАЙ ИЛАЛТА

Ноябриин 27-һоо декабриин 2 болотор Зүүн Сибириин гүрэнэй технологическа университетэй спортивна комплекс соо Буряад Республикын налог татабариин албанай департаментын кубогта хүртэхын түлөө хотын комантануудай хоорондо волейболоор заншалта мурьсөөн үнгэрбэ.

Хотын эгээл бэрхэ комантанууд хабаадаа. Тэдэнэй

тоодо локомотив - вагон заһабарилгын заводой “Аскомотив”, хотын дээдэ хургуулинуудай, налог татабариин албанай департаментын, Нөөсэлгын банкын Железнодорожно таһагай комантанууд оробо.

Хэдэн үдэр үнгэрһэн мурьсөөндэ Нөөсэлгын банкын Железнодорожно таһагай илалта туйлаа. Хоёрдохи хуурида - налог татабариин

албанайхид, гурбадахи “Бурят-Азия-сервис” команда гараа.

Харин О. Лисичник Ягшен, А. Гармаев гэгшэд шангуудта хүртэбэ.

Гэхэтэй хамта “Икар” худалмэрийн харилсаанай “Пиво Бурятия” акционернэ бүлгэм ба фирмэнүүд тус мурьсөөн спонсорнууд болоо тэмдэглэлтэй.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редакторай орлогшо С. Д. РИНЧИНОВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИГОВ Б-М Ж. (харюусалгата секретарь), ШИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. П. (хэлбэлэй директор), ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Ц.Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т.В.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилин үйлсэ-23, “Буряад үнэн” газетын редакци.

Газетэ хэлбэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4327. Хэлбэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэлбэлдээ. Директорэйн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ №239.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарин - 2-50-52, секретаринай - 2-60-91, таһагууд: нийтэлгичэскэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-54-19; Закаменска - 30-61.

“Бурятия” хэлбэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.